

Zingevingsvragen zijn cruciaal in de burgerschapsles

In de afgelopen maanden is er veel gesproken over vrijheid en veiligheid op school. De Tweede Kamer heeft gedebatteerd over de door onderwijsminister Arie Slob voorgestelde wijzigingen van de Wet op de burgerschapsvorming. Dit debat spitste uiteindelijk toe op een discussie over identiteitsverklaringen op reformatorische scholen. Belangrijke invalshoek in de discussie was de vraag hoe veilig LHBTQ leerlingen zijn op reformatorische scholen. Hoeveel vrijheid is daar voor hen om zichzelf te zijn? Naar aanleiding van de moord op de Franse docent Samuel Paty herleefde de discussie over hoe het in Nederland gesteld is met de vrijheid en veiligheid van docenten om een eigen mening en eigen levensbeschouwelijke overtuiging te uiten, ook als die in belangrijke mate botst met die van leerlingen. De overkoepelende kwestie die hier speelt is de vraag hoe om te gaan met uiteenlopende visies en meningen. Welke ruimte is er om een afwijkende mening te hebben? Deze vragen zijn niet alleen relevant binnen de schoolcontext, maar gaan de hele samenleving aan.

Over het functioneren van de democratie in ons land zijn al geruime tijd zorgen. Die zorgen hebben mede geleid tot de Wet op de burgerschapsvorming in 2006, waarin scholen verplicht werden om een actieve bijdrage te leveren aan kennis en vaardigheden van kinderen en jongeren op het gebied van democratie, om zo actief sociale cohesie te bevorderen. De effecten van de wet blijven achter bij de verwachtingen. Niet alle scholen blijken optimaal werk te maken van hun plicht om bij te dragen aan burgerschapsvorming. Daarom werd onlangs gedebatteerd over verdere specificering van deze wet, met de beelden uit Frankrijk nog vers op het netvlies.

Vanuit alles wat er is getoond en geschreven rondom en naar aanleiding van de moord op Samuel Paty en de daarop volgende incidenten op enkele Nederlandse scholen kan men zich haast niet aan de indruk onttrekken dat lesgeven een preciaire zaak is geworden. Werken in het (voortgezet) onderwijs lijkt te impliceren dat je heel voorzichtig moet zijn in wat je wel en niet zegt omdat je anders je leven niet zeker bent. Wie zijn oren echter goed te luisteren legt en breder onderzoekt wat er zich in klaslokalen afspeelt, ontdekt dat het heel veel leerlingen en docenten wél lukt om met elkaar over moeilijke, controversiële onderwerpen te praten. Veel docenten, zo constateerde Hessel Nieuwelink (lector Burgerschapsonderwijs, Hogeschool van Amsterdam), voelen zich bekwaam om om te gaan met de diverse meningen van hun leerlingen en vinden van zichzelf dat zij in voldoende mate beschikken over de nodige pedagogische kwaliteiten en inhoudelijk vakmanschap